

STUBOVI RAZVOJA

U ovogodišnjem izdanju Bele knjige u Stubovima razvoja prezentovali smo rezultate sektora koji su ostvarili najveći napredak u prethodnoj godini. To su bili: digitalizacija, telekomunikacije i energetika.

DIGITALIZACIJA I ELEKTRONSKO POSLOVANJE

Sektor digitalizacije i elektronskog poslovanja, koji obuhvata elektronsku trgovinu, elektronsku identifikaciju, izdavanje elektronskih dokumenta, kao i elektronsko poslovanje upravnih organa, uključujući povezivanje javnih baza podataka, ostvario je najvišu ocenu poboljšanja poslovne klime u 2025.

Na globalnom nivou sektor je u prethodnom periodu prolazio kroz velike promene i bio nosilac ukupnog unapređenja. Došlo je do ogromne popularizacije Chat GPT-a uvodeći veštačku inteligenciju kao najvažniju temu u domenu digitalizacije. Ovi trendovi su se direktno odrazili i na dinamiku i prioritete IT sektora u Srbiji. Država je nastavila da razvija nove servise elektronske uprave.

Nakon usvajanja Zakona o elektronskim komunikacijama usklađenog sa regulativom EU, najavljena je javna raspava o uslovima za organizovanje aukcije radio-frekvencija namenjenih 5G tehnologiji. Znatno više od milion korisnika mobilne telefonije u Srbiji već poseduje uređaje koji podržavaju 5G.

Značajno je povećan obim trgovine preko interneta. Sličan trend postojao je i u prethodnim godinama. Tome je posebno doprineo IPS sistem plaćanja koji je uvela NBS.

U okviru programa „ePapir“ pojednostavljene su administrativne procedure. Veliki broj građana ima nalog na portalu eUprava, čemu je posebno doprineo veliki broj servisa koje podržava eUprava.

Od 2023. godine u privredi se primenjuje sistem „eFaktura“ posredstvom SEF sistema Ministarstva finansija, koji je zamenio papirne fakture. Time je postignuto veliko administrativno rasterećenje, povećanje transparentnosti i sužavanje prostora za sivu ekonomiju. Očekuje se da će ovo unaprediti proces povraćaja PDV-a kao i da će doći do smanjenja troškova čuvanja faktura.

Uvedene su usluge izdavanja kvalifikovanog potpisa u „Cloud“-u. U cilju podizanja kvaliteta i dostupnosti digitalnih servisa, uvedeni su prvi AI-chat botovi koji građanima omogućavaju interaktivnu podršku u državnim procesima.

Na portalu eUprava implementiran je digitalni asistent baziran na veštačkoj inteligenciji, koji koristi svakodnevni jezik kako bi usmerio građane do željene usluge i učinio navigaciju portalom bržom i lakšom.

Elektronska forma je postala osnovni oblik računa za telekomunikacione usluge.

U digitalizaciji privrede i javnog sektora napravljen je značajan pomak. Savet stranih investitora je u ovoj oblasti dao četiri preporuke od kojih je kod dve ostvareno značajno unapređenje, a kod dve određeno unapređenje tako da ocena iznosi 2.50 (što je za 0.21 iznad ocene prethodne godine).

TELEKOMUNIKACIJE

Sektor telekomunikacija u 2025. ostvario je drugo najdinamičnije poboljšanje poslovne klime u 2025. Generalno gledano, prethodni period obeležio je niz aktivnosti vezanih za izradu podzakonskih akata od strane RATEL-a, usaglašenih sa novim Zakonom o elektronskim komunikacijama, a koje su usmerene na veća prava i zaštitu korisnika, kao i na podsticanje konkurencije i ravnopravan tretman učesnika na tržištu.

U ovom periodu ostvarene su brojne aktivnosti. U fokusu su bile aktivnosti na usaglašavanju tržišta sa regulatornim okvirom koji donosi novi Zakon o elektronskim komunikacijama, pokrenute su delom realizovane aktivnosti vezane za unapređenje regulative iz domena izgradnje telekomunikacione infrastrukture i zaštite životne sredine. Takođe su započete aktivnosti i u drugim poljima. U 2025. godini uspešno je sprovedena registracija prepaid korisnika.

Vlada Republike Srbije je u februaru 2025. godine donela Uredbu o smanjenju bezbednosnih rizika povezanih sa uvođenjem mobilnih mreža pete generacije čime je ispunjen pravno-bezbedonosni preduslov za uvođenje nove 5G tehnologije.

U saradnji sa resornim ministarstvima, prepoznata je potreba usklađivanja podzakonskih akata Republike Srbije vezano za nejonizujuća zračenja, sa regulativom Evropske unije, uzimajući istovremeno u obzir razvoj tehnologije u oblasti elektronskih komunikacija i sve veću upotrebu usluga elektronskih komunikacija, te su tako u februaru 2025. godine stupili na snagu novi podzakonski akti.

